

با نام و یاد خدا

سوالات درس به درس کتاب جامعه شناسی کلاس یازدهم

تهیه شده توسط وبسایت [بتافایل](#)

۱- فرهنگ را تعریف کنید

پاسخ: آگاهی و عمل مشترک انسان ها که شیوه زندگی اجتماعی آنها را شکل می دهد.

۲- تفاوت جهان اجتماعی جهان طبیعی در چیست؟

پاسخ: جهان اجتماعی با اراده انسان شکل می گیرد و دارای فرهنگ است. جهان طبیعی مستقل از اراده انسان و به صورت فرا انسانی شکل گرفته است و انسان در خلق آن نقش نداشته است.

۳- فرهنگ چه نقشی در هویت یابی افراد و جهان اجتماعی دارد؟

پاسخ: افراد متناسب با فرهنگ جامعه خود به ایفای نقش می پردازند. هر فرد هنجارهای نقش خود را براساس ارزش ها و عقاید فرهنگی جامعه شکل می دهد. مثال نقش پدر در یک جامعه اسلامی ایرانی با نقش یک پدر در جامعه سکولار غربی متفاوت است.

۴- چرا هویت جهان اجتماعی بیشتر متأثر از لایه های عمیق فرهنگ است؟

پاسخ: چون عقاید و ارزش ها هستند که هنجارها، نمادها، رفتار ها و اهداف نقش های اجتماعی را شکل می دهند. تا ارزش و عقیده ای وجود نداشته باشد، نقش و هنجاری برای آن تعریف نمی شود. (هویت اجتماعی به وجود نمی آید)

۵- پرسش های بنیادین که در لایه های عمیق فرهنگ به آنها پاسخ داده می شود چیست؟

پاسخ: چه نوع جهان های اجتماعی وجود دارند و کدام اصیل و مهم تر است. (نگاه هستی شناسانه) جایگاه انسان در عالم هستی کجاست ؟ انسان در مرکز است یا خدا در مرکز این عالم است ؟ (نگاه انسان شناسانه) شناخت و معرفت چیست ؟ و چگونه می توان به این شناخت و معرفت دست یافت ؟

۶- جهان انسانی و جهان فرهنگی را تعریف کنید.

پاسخ: جهانی که محصول زندگی ، اندیشه و عمل انسان است ، جهان انسانی است . به هویت فرهنگی جهان اجتماعی جهان فرهنگی گفته می شود.

۷- جهان انسانی و جهان فرهنگی چه رابطه و نسبتی با یک دیگر دارند؟

پاسخ: جهان فرهنگی و جهان اجتماعی بخشی از جهان انسانی است زیرا جهان انسانی دارای بعد فردی و بعد اجتماعی است.

۸- جهان انسانی به چند بخش تقسیم می شوند؟

پاسخ: بخش فردی که مربوط به زندگی شخصی ، اخلاقی و روانی فرد است . بخش اجتماعی که مربوط به زندگی اجتماعی و ارتباطات انسان هاست.

۹- بخش های فردی و اجتماعی جهان انسانی هریک به چه نام های دیگری نامیده می شوند؟

پاسخ: بخش فردی را به جهان ذهنی و بخش اجتماعی را به جهان فرهنگی تعبیر می کنند . وقتی اندیشه محصور در ذهن است جهان فردی (ذهنی) است. وقتی اندیشه دیگران تحت تاثیر قرار می دهد جهان فرهنگی (اجتماعی) است .

۱۱- جهان ذهنی با جهان فرهنگی چه رابطه ای دارند؟

پاسخ: وقتی اندیشه ی فردی از ذهن به عمل در آید و دیگران را متأثر سازد جهان فردی با جهان اجتماعی (فرهنگی) رابطه بر قرار کرده است . مثال اندیشه ی خودمان را به صورت گفتار و نوشتار در آوریم و به دیگران تحویل دهیم .

۱۰- لایه های عمیق (بنیادین) و لایه های غیر بنیادین (سطحی) فرهنگ را بنویسید.

پاسخ: عقاید و ارزش لایه های بنیادین (عمیق) و هنجارها و رفتار ها غیربنیادین (سطحی) فرهنگ هستند.

۱۲ لایه های عمیق فرهنگ بالایه های غیربنیادین فرهنگ چه رابطه ای دارند؟

پاسخ: هر فرد براساس لایه های بنیادین فرهنگ خود(ارزش ها و عقاید) رفتار می کند ، زندگی روزمره خود را تفسیر می کند و در باره ی آنها تصمیم می گیرد.

۱۳- جهان فرهنگی و جهان ذهنی چه رابطه ای بایک دیگر دارند؟

پاسخ: هر اندیشه فردی (ذهنی) جهانی است که تفکر اجتماعی را رشد می دهد. تفکر اجتماعی بر تک تک افراد اثر می گذارد. این دوجهان با یک دیگر تعامل متقابل دارند . جهان فرهنگی ارزش ها و عقاید را برای فرد به وجود می آورد. جهان ذهنی ارزش ها و عقاید را در قالب هنجارها و رفتار های عملی در می آورد. مثال جهان فرهنگی می گوید خداپرست باش و ظلم بد است. جهان ذهنی می گوید دزدی نکن و روزه بگیر و...

۱۴- منظور از جهان تکوینی چیست؟ چه ویژگی هایی دارد؟

پاسخ: جهان تکوینی جهانی است که خارج از اراده و فعل انسان ها است

۱- . محدود به طبیعت نیست.

۲- شامل موجوداتی می شود که مستقل از اراده انسان ایجاد شده اند و انسان خالق آنها نبوده است.

۳- با جهان انسانی در ارتباط است ولی تحت امر انسان نیست.

۱۵- کسانی که جهان تکوینی را به طبیعت محدود می کنند جهان را چگونه تقسیم بندی می کنند ؟

پاسخ: ۱- جهان طبیعت (محسوسات)

۲- جهان ذهن(روان و اندیشه انسان)

۳- جهان فرهنگ (عقاید، ارزش ها و آرمان های انسان) این افراد گروه طبیعت را در مقابل جهان انسانی قرار می دهند.

۱۶- متفکران مسلمان جهان تکوینی را چگونه یاد می کنند ؟

پاسخ: جهان تکوینی را محدود به طبیعت و محسوسات نمی دانند و امور فوق طبیعی هم می دانند. مانند آخرت ،

شهادت ، فرشته آسمانی ، بهشت ، جهنم ، ملکوت ، کهکشان ها، دنیا و...

۱۷- جهان انسانی با جهان تکوینی چه ارتباط و پیوندی دارد؟

پاسخ: جهان عینی با پدیده های طبیعی و فوق طبیعی خود در عالم هستی بر ذهن (اندیشه ، روان ، اخلاق) و فرهنگ (عقاید، ارزش ها و رفتار ها) اثر می گذارد .

۱۸- در خصوص اهمیت ، ارتباط و تاثیر جهان های مختلف چه دیدگاه هایی وجود دارد؟

پاسخ:

دیدگاه اول : جهان تکوینی همان جهان طبیعی است و تفاوتی بین علوم طبیعی و علوم انسانی وجود ندارد. ذهن و فرهنگ هم هویتی مادی دارند مانند مارکسیست ها ، رئالیست ها ، اثبات گرایان، طبیعت گرایان، تکامل گرایان، مادی گرایان

دیدگاه دوم : طبیعت ماده بی جان و آماده برای پذیرش فرهنگ انسان ها است . جهان فرهنگی است که طبیعت را معنا و شکل می دهد و فرهنگ فراتر از جهان ذهنی و جهان عینی و جهان طبیعی است مانند ایده آلیست ها ، پدیدار شناسان، مکتب تفهیمی،

دیدگاه سوم : هر سه جهان فرهنگی ، تکوینی و ذهنی در تعامل هستند و جهان تکوینی محدود به جهان طبیعی نیست و ادراک هم محدود به انسان ها نیست براساس حکمت و اراده خداوند است ولی این حکمت الهی جهان فردی را بی مسئولیت نمی داند.

۱۹- نگاه قرآنی در خصوص جهان های تکوینی ، فرهنگی و انسانی چگونه است ؟

پاسخ: ۱- جهان تکوینی فراتر از محسوسات و طبیعت است.

۲- ادراک محدود به جهان انسان ها نیست .

۳- جهان تکوینی براساس حکمت الهی با انسان ها ارتباط دارد.

۴- انسان ها در قبال جامعه و فرهنگ خود مسئولیت دارند.

۲۱- از منظر قرآن در چه صورتی جهان تکوینی برکات خود را به روی انسان ها می گشاید و در چه صورتی آنها را پنهان می سازد؟

پاسخ: هر گاه انسان ها اخلاق الهی داشته و جامعه نیز از فرهنگ توحیدی برخوردار باشد جهان تکوینی برکات خود را به روی انسان ها می گشاید و اگر رفتار افراد و فرهنگ آنها هویتی مشرکانه داشته باشد ظرفیت های الهی و آسمانی پنهان می شوند.

۲۱- چگونه اندیشه فردی وارد حوزه فرهنگی می شود؟

پاسخ: وقتی فردی ذهنیت خود را به عمل در می آورد جهان فرهنگی را گسترش داده و اندیشه وارد حوزه فرهنگ شده است . راه های ورود اندیشه به حوزه فرهنگ هنر و رفتار های اجتماعی است.

۲۲- موجودات جهان تکوینی با موجودات جهان انسانی چه تفاوتی دارند؟

پاسخ: موجودات جهان انسانی با اراده انسان خلق می شوند مثال کنش های انسانی، هنجارهای اجتماعی ولی موجودات

جهان تکوینی خارج از اراده انسان و توسط خداوند خلق می شوند. مثال عالم برزخ، فرشتگان، کره زمین، منظومه خورشیدی و...

۲۳- و وضعیت امروزی محیط زیست، محصول چه باورهایی در باره انسان و طبیعت است؟

پاسخ: تعامل ناصحیح با طبیعت، روحیه خودخواهانه و سلطه جویانه بشر نسبت به طبیعت

۲۴- برخی از آیات قرآن کریم که از تعامل فعال جهان تکوینی با جهان فرهنگی و اجتماعی سخن می گوید را

بنویسید

پاسخ: آیه ۲۷۲ سوره بقره: خداوند ربا را کم و کاست و بی برکت می گرداند و صدقات را برکت می دهد، خداوند هیچ کفر پیشه گنہکاری را دوست ندارد.

آیه ۴۴ سوره انعام: پس چون آن چه از نعمت الهی به آنها تذکر داده شد همه را فراموش نمودند ما هم ابواب هر نعمت را به روی آنها گشودیم تا به نعمتی که داده شدند شادمان گشت اند ناگاه به کیفر اعمالشان گرفتار کردیم که آن هنگام خوار و نا امید گردیدند.

آیه ۴۱ سوره روم: فساد و پریشانی به کرده ی بد خود مردم در همه ی برو بحر پدید آمد تا ما هم کیفر بعضی اعمالشان را به آنها بچشانیم باشد که پشیمان شده و به درگاه خدا بازگردند.

آیه ۹۲ سوره اعراف: و چنان چه مردم شهر و دیار همه ایمان آورده و پرهیزکار می شدند همانا مادرهای برکات آسمان و زمین را بر روی آنها می گشودیم ولیکن چون تکذیب آیات کردند ما هم سخت به کیفر کردار زشتشان رسانیدیم.

سوالات متن جامعه یازدهم با جواب / سوالات درس: ۲

۱- آیا فرهنگ های مختلف گستره جغرافیایی و تداوم تاریخی یکسانی دارند؟

پاسخ: خیر برخی از فرهنگ ها عمری کوتاه دارندو برخی مدتی طولانی دوام می آورند. برخی در محدوده خاصی قرار دارندو برخی از محدود جغرافیایی و مرزهای خود خارج می شوند.

۲- چرا فرهنگ ها متنوع هستند؟

پاسخ: زیرا عقایدو ارزش های اساسی و کلان آنها با یک دیگر متفاوت است.

۳- درسرزمین پهناور ایران در طول تاریخ چه فرهنگ هایی شکل گرفته اند؟ چه عناصری از این فرهنگ ها باقی مانده است؟

پاسخ: تمدن های باستانی گوناگونی وجود داشته اند که عناصر غیرمادی از آنها باقی نمانده است مانند شهر سوخته سیستان، تپه حسنلو در نقده، تپه سلیک در کاشان، فرهنگ هایی نیز وجود داشته اند که هنوز علاوه برآثار محسوس به جای مانده ، عناصر غیر محسوس آن نیز در فرهنگ ایرانی وجود دارد. مانند فرهنگ های تاتی در گیلان، اورامانات در کرمانشاه و کردستان، فرهنگ بلوچی، فرهنگ مادها، فرهنگ میتراپیسم، فرهنگ کردی، عناصر مختلفی مانند جشن های نوروز، سیزده بدر، چهارشنبه سوری، موسیقی، حجاب و پوشش خاص، (برخی عناصر فقط در فرهنگ ایران زمین است. مثال اسفند دود کردن ، بشکن زدن، سور دادن)

۴- جدول زیر را باتوجه به فرهنگ های جهانی و غیرجهانی تکمیل کنید:

فرهنگ نمونه	تداوم تاریخی بالا	گستره جغرافیایی وسیع
ژاپن	✓	—
اینگاهها	—	—
اسلام	✓	✓
مسیحیت	✓	✓
هندوئیسم	✓	—
چین	✓	—
سهیونسم	✓	✓

۵- فرهنگ ها از نظر قابلیت گستره ی جغرافیایی ، تداوم و انتقال چنددسته اند؟

پاسخ: ۱- فرهنگ هایی که در طول زمان در یک سرزمین واحد به وجود آمده اندو فرهنگ هایی که در زمان واحد درسرزمین های متعدد به وجود آمده اند.

۲- فرهنگ هایی با عمر کوتاه و فرهنگ هایی بادوام طولانی

۳- فرهنگ هایی که قابلیت عبور از مرزهای جغرافیایی را دارند و جهانی می شوند ، فرهنگ هایی که ناظر به قوم خاص و محدوده ی خاص جغرافیایی هستند.

۶- فرهنگ جهانی چیست؟

پاسخ: فرهنگی که از مرزهای جغرافیایی و قومی عبور می کند و در پهنه جهان گسترش می یابد.

۷- در چه صورتی فرهنگ منطقه خاصی جهانی می شود؟

پاسخ: در صورتی که نسبت به سایر اقوام و مناطق نگاه سلطه جویانه داشته باشند.

۸- فرهنگ هایی که به سوی جهانی شدن حرکت می کنند چند دسته اند؟

پاسخ: ۱- فرهنگی که عقاید، رفتار و ارزش های آن ناظر به قوم یا منطقه یا گروه خاصی است مانند صهیونیست ها که متوجه نژاد خاص با رویکرد خاص مادی هستند. یا فرهنگ سرمایه داری با توجه به قدرت و ثروت
۲- فرهنگی که عقاید، ارزش ها و هنجار هایش در خدمت قوم خاصی نیست و از سعادت همه انسان ها سخن می گوید مانند فرهنگ اسلامی

۹- فرهنگ سرمایه داری (فرهنگ سلطه ، فرهنگ استکبار) از چه ویژگی هایی برخوردار است؟

پاسخ: ۱- ثروت و قدرت در کانون توجه اوست

۲- کشورهای دیگر را در پیرامون قدرت و ثروت به خدمت می گیرد

۳- تسلط یک قوم ، جامعه و گروه خاص را بر دیگران دنبال می کند

۴- دیگران را به ضعف و ناتوانی می کشاند.

۱۰- کدام فرهنگ ها از عقاید و آرمان های مشترک انسانی سخن می گویند؟

پاسخ: فرهنگی که در خدمت گروه و قوم خاصی نیست و سعادت همه انسان ها را دنبال می کند .

۱۱- کدام فرهنگ ها شایستگی حرکت به سوی یک فرهنگ جهانی را دارند؟

پاسخ: ۱- عقاید، ارزشها و آرمان هایشان موافق فطرت آدمیان باشد.

۲- هنجارها و رفتار ش مطابق با آرمان ها و عقایدش باشد.

۱۲- فرهنگ حق چه نوع فرهنگی است؟

پاسخ: فرهنگی که عقاید، ارزش ها و رفتار هایش مطابق نیازهای فطری انسان ها باشد.

۱۳- مدینه ی فاسقه فارابی چه نوع جامعه ای است؟

پاسخ: جامعه ای که عقاید و ارزش هایش حق است ولی هنجارها و رفتار هایش موافق با آن عقاید و ارزش ها نباشد .

۱۴- نمونه هایی از جوامع فاسقه نام ببرید:

پاسخ: خوارج، امویان، عباسیان

پیامد	نمونه‌ها	انواع فرهنگ‌ها براساس قابلیت جهانی شدن
گسترش ارزش‌های فرهنگ جهانی مطلوب	اسلام	دارای ارزش‌های عام و جهان شمول
گسترش ارزش‌های سلطه مرکز/پیرامون	غرب	دارای ارزش‌های قومی و قبیله‌ای با نگاه سلطه‌جویانه
محدودیت دامنه نفوذ	شین تو/سرخ پوستان	دارای ارزش‌های قومی و قبیله‌ای بدون نگاه سلطه‌جویانه

۱۶- فرهنگ مطلوب جهانی از چه ویژگی‌های عام و جهان شمولی باید برخوردار باشد؟

پاسخ: حقیقت، معنویت، عدالت، حریت (آزادگی) مسئولیت و عدالت.

۱۷- چرا حقیقت یکی از ویژگی‌های فرهنگ جهانی مطلوب است؟

پاسخ: زیرا فرهنگی که به حقیقتی قایل نباشد نمی‌تواند از معیار سنجش ارزش‌ها برخوردار باشد و توان دفاع عقیدتی از خود را ندارد.

۱۸- چه نوع فرهنگ‌هایی در صورت گسترش انسانیت را با بحران‌های روحی و روانی گرفتار می‌سازند؟ چرا؟

پاسخ: فرهنگ‌هایی که فقط به نیازهای مادی انسان توجه می‌کنند. زیرا از پاسخ به پرسش‌های بنیادین در باره مرگ و زندگی، سعادت معنوی و ابدی انسان‌ها ناتوان و غافل‌اند.

۱۹- چرا معنویت یکی از ارزش‌های فرهنگ مطلوب جهانی است؟

پاسخ: چون این فرهنگ می‌تواند به پرسش‌های بنیادین انسان‌ها در خصوص مرگ و زندگی و سعادت معنوی و ابدی پاسخ دهد و مانع بحران‌های روحی انسان‌ها می‌شود.

۲۱- ارزش عدالت و قسط چه تاثیری در فرهنگ جهانی دارد؟

پاسخ: مانع پایمال شدن حقوق انسان‌ها و دو قطبی شدن جهان و بهره‌کشی ظالمانه می‌شود.

۲۱- حریت و آزادگی در معنای راستین چگونه است؟

پاسخ: آزادی از قید و بند‌هایی که مانع از رسیدن آدمی به حقیقت و حقوق انسانی‌اش می‌شود.

۲۲- انواع آزادی و حریت را توضیح دهید:

پاسخ: ۱- آزادی که انسان را از معنویت و بندگی خدا دور می کند

۲- آزادی که و سیله ای برای رسیدن به خدا است.

۲۳- کدام ارزش هایک فرهنگ را در برابر فرهنگ های رقیب مقاوم می سازند؟ و زمینه ساز گسترش آن

هستند؟ چرا؟

پاسخ: مسئولیت و تعهد زیرا رویکرد های تقدیر گرایانه و غیر مسئولان ه مقاومت فرهنگی را از بین برده و زمینه ساز نفوذ و تسلط بیگانگان هستند.

۲۴- فرهنگی که مطلوبیت جهانی دارد باید دارای چه سطوحی از عقلانیت باشد؟

پاسخ: ۱- عقلانیتی که از جهان بینی و ارزش های آن دفاع کند .

۲- عقلانیتی که براساس ارزش ها و عقاید خود به نظام سازی و مدیریت اجتماعی بپردازد.

۲۵- در چه صورتی فرهنگ دچار نسبیت می شود؟

پاسخ: در صورتی که از عقلانیتی برخوردار نباشد که از جهان بینی

وارزش های کلان، و لایه های بنیادین و هویتی خود دفاع کند .

۲۶- عدم برخوردار ی از هریک از ارزش های مطلوب و جهان شمول فرهنگ جهانی چه نتایجی به دنبال دارد؟

پاسخ:

عدم برخوردار ی از حقیقت = عدم توانایی در داوری ارزشی. عدم برخوردار ی از معنویت = بحران روحی و روانی مردم . عدم برخوردار ی از عدالت و قسط = قطبی شدن جهان و بهره کشی ظالمانه. عدم برخوردار ی از حریت و آزادی = ایجاد قید و بند برای رسیدن انسان به کمال و حقوق انسانی . عدم برخوردار ی از تعهد و مسئولیت = جبر گرایی و گرفتن مقاومت انسان در برابر نفوذ سلطه گران . عدم برخوردار ی از عقلانیت = ناتوانی در پاسخ به پرسش های بنیادین و دفاع از هویت فرهنگی و نیازهای متغیر مردم جامعه .

۲۷- درسرزمین پهناور ایران در طول تاریخ چه فرهنگ هایی شکل گرفته اند؟ چه عناصری از این فرهنگ

هاباقی مانده است؟

پاسخ: ۱: ایران باستان با عناصر: نوع دوستی، عدالت خواهی، دین مداری، خانواده و قداست آن، عفاف،

عید نوروز، اهمیت نور

۲- ، ایران اسلامی با عناصر: آخرت ، توحید، علم آموزی، خانواده و جایگاه زن ، عدالت

۳- ایران معاصر با عناصر: مقاومت ، مشروطه ، استکبار ستیزی، بازگشت به خویشتن ، انقلاب ، هویت یابی ، مقاومت فرهنگی

۲۸- ارزش آزادی در فرهنگ اسلامی و فرهنگ سکولار غربی چه تفاوتی دارد؟

پاسخ: